

biblioteka **BALKANON #3**

BANKET U BLITVI
Miroslav Krleža

Copyright © Naslednici Miroslava Krleže posredstvom Hrvatske autorske
agencije (HAA)

Copyright © srpskog izdanja Kontrast izdavaštvo, 2024

Za izdavača:

Vladimir Manigoda

Glavni i odgovorni urednik:

Ivan Isailović

Urednik izdanja:

Goran Korunović

Pogovor:

Miroslav Vaupotić

Lektura i korektura:

Tamara Sokić

Dizajn korica:

Slavimir Stojanović Futro

Prelom:

Ivan Isailović

Štampa:

F.U.K. d.o.o. Beograd

Tiraž:

1000

Izdavač:

Kontrast izdavaštvo

Terazije 35, Beograd

info@kontrastizdavastvo.rs

kontrastizdavastvo.rs

www.glif.rs

MIROSLAV KRLEŽA

BANKET U BLITVI

Priredio
Goran Korunović

KONTRAST
Beograd, 2024.

BANKET U BLITVI MIROSLAVA KRLEŽE: SNAGA OLOVNIH SLOVA

U 20. veku bilo je mnogo velikih pisaca u južnoslovenskim književnostima. Ipak, nije neosnovano tvrditi da su se u prošlom stoleću, u južnoslovenskim okvirima, dometi književnog stvaralaštva neretko određivali prema estetskoj i smisaonoj „lestvici” koju su postavili Andrić, Crnjanski i Krleža. Prošli vek je zapravo književnoumetnički u velikoj meri – u rasponu od produbljenih slika ljudske prirode do vizija istorije i društvenih uslovljenosti egzistencije – „pokriven” delima pomenutog „trojstva”.

Krleža je, dakle, poput Andrića i Crnjanskog, autor čiji je uticaj na južnoslovenske književnosti nemejljiv. On je takođe i pisac o kome je lako imati mišljenje, bilo da smo ga čitali ili ne. Čini se da je u javnom mnjenju lako izneti stav o Krleži – piše se i govori o tome koga je voleo, koga mrzeo, s kim je drugovao i koga je prezirao, u šta je verovao i kakvog je karaktera bio, kakve je „tajne” namere imao i kakvo je zaista njegovo nasleđe. Ako nešto proizlazi iz tog mora predubeđenja, anegdota, brzopletih tumačenja, onda je to da se najpre vredi vratiti samim Krležinim delima.

Roman koji je pred nama, *Banket u Blitvi*, nije široj publici poznat poput *Gospode Glembajevih* ili *Povratka Filipa Latinovicza*, iako po estetskom dometu i ostvarenom misaonom opsegu nesumnjivo spada u sam vrh Krležinog stvaralaštva. Razloge manje popularnosti *Banketa u Blitvi* možda možemo tražiti u tome što je roman publikovan na atipičan način – prva dva toma su izašla 1938/39. godine, dok je treći tom kao knjiga izašao tek 1964. Vrlo obiman, razgranate, postupno izvedene radnje i širokog spektra tema, izrazi to živih i upečatljivih likova te refleksija o prirodi moći, vlasti, slobode i otpora, ovaj roman ipak zasluđuje da mu se ponovo vratimo i sagledamo ga kao književno ostvarenje koje pruža važan pogled

na prirodu političkog života, pogled aktuelan i primenjiv i na naš epohalni trenutak.

O čemu se zapravo radi u *Banketu u Blitvi*? Reč je delu koje je istovremeno i *politički triler* i *roman ideja*. Radnja je situirana na severoistoku Evrope nakon Prvog svetskog rata, u izmišljenim susednim zemljama Blitvi i Blatviji, u geopolitičkom prostoru izrazite napetosti i burnog javnog života, u polju mladih, samostalnih država koje su pod teretom represivnih vlasti i korumpiranog društvenog sistema. Krleža život obe fiktivne države oblikuje izrazito sugestivno i opsežno, i to od slika prirode, preko (pseudo)istorijskih referenci do distinktivnih svojstava kultura i tradicija blitvinskog i blatvijskog naroda. Magloviti i blatnjavi pejzaži, zatim krvava istorija sukoba i potlačenosti, kao i kulture koje sporo zadobijaju izrazitije moderne i originalne odlike – krucijalne su komponente jednog mogućeg sveta koji je svojim smisanim implikacijama tesno skopčan sa istorijom 20. veka.

Ukoliko rukavce zapleta provizorno sagledamo u svojoj čistoti, možemo za početak konstatovati da radnju romana pokreće glavni protagonist doktor Nielsen, liberalni intelektualac koji štampa subverzivnu brošuru protiv vlasti centralnog antagoniste, militarističkog suverena i diktatora Kristijana Barutanskog. Taj čin bunta i pokušaj buđenja svesti o otporu među Blitvanima, demistifikuje prirodu vlasti Barutanskog i ispostavlja se kao početak niza napetih događaja – političkih intriga, atentata, nasilnih akcija državnog aparata i različitih vidova građanskog otpora. Posledica će biti tajno emigriranje Nielsena u Blatviju, njegov upliv u politički život te susedne zemlje, ulazak u nove situacije opasne po život te povratak u Blitvu u izmenjenim društvenim okolnostima.

Posebna vrlina ovog Krležinog romana je kontrapunkt ostvaren ukrštanjem nekoliko pripovednih tokova – najpre, smera radnje zasnovane na suspensu i preokretima podobnim žanru političkog trilera, zatim niz deonica refleksivnog i dijaloškog profila posredstvom kojih junaci promišljaju fenomene političke borbe, emancipacije, državnog uređenja i vlasti/moći; na koncu, još jedan pripovedni vektor naznačenog kontrapunkta uspostavljen je opisima egzistenijalnih kriza junaka, njihovih tegobnih, ruševnih unutrašnjih stanja u kontekstu borbe za slobodu i očuvanja sopstvenog života (Nielsen),

odnosno održanja vlasti i represivnog poretka (Barutanski). Takvim troplanskim ustrojstvom pripovesti – intimno-egzistencijalnom sferom, refleksivno-filozofskim meandriranjima i delatno-agonističkim ukrštanjem volja junaka, odnosno sukoba interesa liberalnih pojedinaca i državnog aparata – konstituše se složena i smisaono razgrnata konstrukcija *Banketa u Blitvi*.

Ovaj Krležin roman svakako se može razumevati, kako je to već sugerisano u kritici, kao parabola o usponu fašističkih tendencija u Evropi tokom tridesetih godina prošlog veka. Jasno je, ipak, da značenja ovog dela nadilaze ovu epohalnu kontekstualizaciju, na prvom mestu zahvaljujući vijugavim, neretko ponornim kontemplacijama – prevashodno glavnog junaka i centralnog antagoniste – te se stoga može govoriti o problemski postavljenim pogledima na fenomene politike, slobode i moći, pogledima koji se mogu opravdano obnoviti i u aktuelnom vremenu. Tome vredi dodati i posebno motivsko polje koje se metonimijski nadovezuje na prethodne evocirane teme – reč je o odnosu umetnika i instanci moći. Drugim rečima, posredi je prikaz umetničkih sudbina u mladoj, samostalnoj državi Blitvi, koja tek nastoji da uspostavi svoju autohtonu i prepoznatljivu, modernu kulturu. Usled toga, egzistencijalna putanja i društveno-delatna uloga umetnika može se završiti prihvatanjem umetnikovog rada od strane zajednice gladne sopstvenog, distinktivnog kulturnog identiteta, dok, s druge strane, umetnik završava u očajanju i samodestrukciji zbog osećanja besmisla kada je reč o umetničkom stvaranju u nedorasloj kulturi i javnosti (slikar Sigismund Larsen). U nešto drugačijim modusima funkcije umetnosti, podređene zahtevima instanci moći, prikazuju se umetnički angažmani kao državni, oportunistički projekti nekakog estetskog dometa i upotrebne ideološke vrednosti (vajar Roman Rajevski).

Vratimo se na smisaono posebno bogat aspekt *Banketa*, na svojevrstu *političku filozofiju* ovog romana. Ta politička filozofija proizlazi kao smisaona rezultanta raznorodnih promišljanja i delovanja prevashodno centralnih, suprotstavljenih junaka, Nielsena i Barutanskog. Krleža je veliki pisac koji ne oblikuje likove kao jednodimenzionalne „platforme” za artikulisanje određenih ideja, već ukršta stanovišta na temelju maksimalizovanih želja koje gotovo da

determinišu akcije i sudbine junaka – želje Nielsena za oslobodilačkim prevratom i Barutanskog za održanjem represivnog poretka – kao i na temelju njihovih neurasteničnih priroda i ponornih osećanja. Drugim rečima, Krleža će upravo Barutanskom, liku koji nedvosmisleno otelotvoruje beskompromisnu uzurpaciju pozicije državne moći, dodeliti deonice specifičnog antropološkog pesimizma i svesti o tome da realizacija velikih istorijskih događaja pre svega podrazumeva iskustvo „niskog registra”, tj. ideološki patos *post festum* idealizuje prelomne istorijske trenutke i zamagljuje činjenicu radikalnog nasilja koje neretko ostvaruje povodne prevrate. S druge strane, liberalno-emancipatorsko delovanje Nielsena, neophodno u procesu zadobijanja slobode pod represivnim režimom Barutanskog, poseduje „slepu mrlju” za klasni aspekt društvenih problema, tj. za politički potencijal proleterijata i obespravljenih socijalnih slojeva. U završnici romana Krleža izvodi krucijalni ironijski zaokret – Nielsen, iako je dugo odbijao da učestvuje u političkim previranjima nakon smrti Barutanskog, „kao u narkozi” ulazi u lađu koja ga vraća natrag u središte blitvanskog političkog života, i to kao subjekt na koga se posebno računa u novom društveno-ideološkom poretku. Drugim rečima, kao da se liberalni intelektualac prepušta višoj nužnosti političko-istorijskih, nadpersonalnih sila, podređujući se, gotovo hipnotički, ulozi koja mu je pripremljena u igri koja u velikoj meri uzurpira viziju slobode do koje je držao.

Na kraju, ako kod Bulgakova *rukopisi ne gore*, kod Krleže u *Banketu u Blitvi* „dvije-tri kutije olovnih slova nerazmjerno vrijede više nego sve eskadrona”. Iako je i junake koji streme slobodi pod represivnim režimima predstavio uz njihovu senovitu stranu, uz zablude i ambivalencije koje nose, ideja da je *pisana reč* najsnažnije sredstvo u borbi za ljudsko dostojanstvo neizostavno stoji kao jedna od smisaonih konsekvenci ovog Krležinog romana. Tom polju emancipatorsko-buntovnog pisma svakako pripada i moćan roman *Banquet u Blitvi*.

Goran Korunović

Banket u Blitvi

Roman u tri knjige

Prvi put objavljeno:

I knjiga: 1938, II knjiga: 1939, III knjiga: 1964 (1962)

**NEKA VRSTA PROLOGA ILI SENTIMENTALNE VARIJACIJE
O BLITVINSKOM PITANJU KROZ VJEKOVE**

Blitvo, zavičajju moj, ti truješ kao bolest
A. Waldemaras

Trideset evropskih naroda klalo se je četiri godine, a iz te krvave poplave isplivala je Blitva kao limena zvečka „Blithuania Restituta” – za sve one ljude, koje je pukovnik Barutanski htio da kompromitira kao rodoljube. Samostalnu i nezavisnu Republiku Blitvu rodio je mir u Blatu Blitvinskom godine sedamnaeste, kada su legionari pukovnika Barutanskog izvikali blitvinsku nezavisnost, pjevajući na Trgu Andrije Waldemarasa, blitvinskog romantika, legionarsku pjesmu: „Marširala, marširala blitvinska brigada” prvi put kao blitvinsku državnu himnu. Tog istog dana starinska blitvinska himna „Oj, Blitvini, još nam živi glas naših djedova” postala je opozicionalnom pjesmom svih blitvinskih nezadovoljnika, i zbog tih je pjesama poteklo mnogo blitvinske krvi, dok se ministar predsjednik i ideolog blitvinskih agraraca Mužikovski nije sjetio da nađe kompromis i da državnom blitvinskom himnom proglasi staru romantičnu budnicu: „Još nam Blitva ni propala, dok mi živimo.” Mir u Blatu Blitvinskom stvorio je Blitvu kao nezavisnu Republiku sa milijun i sedam stotina hiljada Blitvina, ali nije riješio blitvinsko pitanje, jer je milijun i trista hiljada Blitvina ostalo pod novostvorenom Blatvijom, a osam stotina hiljada Blitvina nisu Visoki Ambasadori kod Zelenog Stola u Versaillesu dali slobodnoj Blitvi da ih „oslobodi” ispod hnskog jarma. Ta neriješena blitvinska iredenta rodila je mjeseca prosinca dvadeset i pete državni udar pukovnika Barutanskog; takozvani božićni prepad pukovnika Barutanskog značio je oko tri hiljade mrtvih glava. Ove tri hiljade mrtvacu rodit će državni protuudar protiv pukovnika Barutanskog, ili će pukovnik Barutanski ustrijeliti još tri hiljade buntovnika i navijestiti Blatviji „rat do posljednjeg čovjeka” i tako raskrvariti Blatviju, jer Blatvija hoće da proždre Blitvu, i tako će se zaratiti Blitva jer nema druge ideje, nego da ratom upropasti Blatviju. Blitvanen, koji se je pod Hunima zvao Blitvas-Holm, navijestit će rat blatvijskom Vajda-Hunenu, a Vajda-Hunen će s Hunijom, Kobilijom i Ingermanlandijom spaliti i uništiti Blitvanen, i tako će Blitvanen roditi novu borbu za oslobođenje Blitve „ispod tuđinskog

jarma”, ta će nova iredenta zapaliti čitavu seriju novih evropskih ratova, i tako će ti krvavi pučki vatrometi svršiti u ambulanti nekakvog novog Armisticea u Koprivnjaku Blatvijskom godine 2048, a Blitvini će još uvijek pjevati slobodarsku i buntovničku svoju budnicu: „Marširala, marširala blitvinska brigada” kao jedini zalog svog klasičnog oslobođenja u dvadeset i prvom stoljeću. U miru u Blatu Blitvinskom godine tisuću devet stotina i sedamnaeste ostala je sirotica hiljadugodišnja Blitva okrnjena isto tako, kao što će ostati osakaćena za sto i trideset godina u eventualnom miru u Koprivnjaku Blatvijskom, a taj sramotni mir u Koprivnjaku Blatvijskom god. 2048. predstavljat će narodnu blitvinsku sramotu, kao što je predstavlja i mir u Blatu Blitvinskom god. 1917, što ga Blitvini sarkastično zovu „Blatomirom”, u patetičnoj žalosti „na smrt ranjenog i poniženog naroda blitvinskog”. Uspije li pak pukovniku Barutanskom da sklopi s Hunijom i Kobilijom i Ingermanlandijom takav aranžman međunarodnih snaga, da visoke ugovorne sile zainteresira za likvidaciju Republike Blatvije, onda će taj novosklupljeni idealni mir u Blitvanenu značiti uskrs blitvinskih ideala i definitivno „poniženje i slom na smrt ranjene hiljadugodišnje sirotice Blatvije”. Taj eventualni poraz izazvat će blatvijsku iredentu najvećeg stila, a iredente i preporodne ratove „za čast i slobodu narodnih barjaka” vodit će sasvim prirodno generali, a generali znače zauzimanje vlasti i državne udare, državni udari rađaju krv, Barutanski strijelja Kavaljerskog, ili će Kavaljerski ustrijeliti Barutanskog, krv rađa novu ljudsku krv, i tako će u logičnom krvotoku ratova i primirja i sve novijih i novijih ratova i primirja propasti Blitva i Blatvija, kao što su propale u ovom istom karabaltičkom i skitskom blatu tolike Blitve i Blatvije prije njih, a da nikada nikome nije palo na pamet da postavi jednostavno i prirodno pitanje sebi i svojim sugrađanima Blitvinima i Hunima, Blatvijcima i Kobilijancima podjednako: dobro, braćo, a jesmo li mi doista bijesni psi, i dokle ćemo da razdiremo svoje vlastito meso, i zašto?

Jedan od prvih romantika, koji je takvo pitanje postavio sebi i svojim sugrađanima, bio je doktor Niels Nielsen, nezavisni publicist i izdavač *Tribune*. I što se dogodilo? Zgazili su ga kao bijesnoga psa

i prešli na dnevni red pjevajući svoju himnu: „Marširala, marširala blitvinska brigada.”

Doktor Nielsen napisao je još za vrijeme parlamentarne vlade doktora Mužikovskog jednu izvanredno zanimljivu i dokumentiranu studiju o „blitvinskom pravu – kao sastavnom dijelu blitvinskog pitanja.” Čitaoci nam neće zamjeriti, što ćemo se mi u okviru ovog informativnog uvoda uglavnom držati ideja doktora Nielsena, iznesenih u gorenavedenoj knjizi, prvo zato, što nam, promatrajući taj neobično zamršeni kompleks blitvinsko-blatvijsko-hunskih pitanja iz dalekog i maglenog inostranstva, i samima nedostaje dovoljno sposobnosti da stvorimo sebi jasnu sliku, a drugo zato, što ličnost doktora Nielsena u ovoj našoj pripovijesti igra prilično važnu ulogu. Izgleda nam da neće biti na odmet, stvorimo li sebi kakav-takav pojam o ovom smionom licu, koje je povuklo u smrt gotovo sve glavne junake tužne ove blitvinske historije.

Blitvinsko pitanje stoji (po doktoru Nielsenu) otvoreno već od druge polovine osamnaestoga stoljeća, kada je izumrla blitvinsko-švedska linija na hunskom kraljevskom prijestolju, da bi se poslije revolucionarnih kriza godine četrdesetiosme i šezdesetišeste ponovo „otvorilo” Mirom u Blatu Blitvinskom godine sedamnaeste i ostalo „otvoreno” preko svih obrata do danas, isto tako neodređeno i isto tako sudbonosno, kao što je bilo od početka: preslabo da se riješi samo, a prejako da bude riješeno snagama, koje ga poriču.¹

Ličnost Flaming-Sandersena² sama po sebi nije predstavljala drugo nego političko-moralno trajanje četrdesetosmaškog revolucionarnog zamaha po zakonu inercije i Flaming-Sandersenove riječi o „blitvinskom pravu” i o „blitvinskom pravu na blitvinsku slobodu” odjeci su zapravo onog slobodarskog romantičnog i maglenog zanosa, što se tako jalovo rasplinio pod evropskim feudalnim zidinama, ali je, kao dalek odsjaj, imao ipak toliko snage da svijetli u apsolutnim tminama mračnih decenija između apsolutizma i svjetskog rata kao nada, kao san, kao iluzija, kao lažljiva i pretvorljiva fraza. Taj je poetski zanos

¹ Knjiga doktora Nielsena bila je objavljena neposredno poslije državnog udara pukovnika Barutanskog, dakle početkom godine dvadeset i šeste.

² Flaming-Sandersen, veliki garibaldinski ideolog Blitve (1818–1885).

fosforescirao sjajnim magičnim sjajem i onda, kada je u Blitvi sve izgledalo kao da je na umoru. „Blitvinsko pitanje”, kao fraza, zvučalo je kao fanfara za poricanje čitavog niza nasilja i nepravdi, i taj često tako otrcani i dosadni refren o „blitvinskoj slobodi” i o „blitvinskom pravu” bio je po svoj prilici uslovljen stvarnim i istinitim prilikama, jer bi se inače bio izgubio i nestao konačno. Svu onu beskrajno veliku količinu prevara i nepravdi, krađe i pljačke (koju su socijalisti kasnije ne baš tako duhovito definirali kao „prodiranje hunskog i ingermanlandijskog imperijalizma” i kao „stvaranje tržišta karabaltičkih razvijenih industrija” u bijednoj i nepismenoj blitvinskoj zemlji), svu onu nepreglednu masu nasilja i raznovrsne moralne i materijalne korupcije, za gotovo punih trideset godina, poricao je pojam „blitvinskog prava” to jest „prava” bijednog seljačkog, nepismenog i izrabljivanog blitvinskog naroda, da ne bude bijedan ni nepismen ni izrabljivan za tuđi račun od drugih, „naprednijih” naroda, koji su samo po tome „napredniji”, što imaju revolvere i mogu na interesnoj liniji svojih državnih grabežnih umorstava nenaoružanim blitvinskim bijednicima zapovijedati ruke uvis, kad god im to padne na pamet u ime visokog kamatnjaka i takozvanog „stvaranja tržišta”. To osnovno „blitvinsko pravo” naroda, da ne bude orobljen, gospoda doktori prava i bogoslovije (uopće humanistički i književno obrazovana gospoda) htjeli su odrediti, kao što je i prirodno, na građanski, malograđanski i polufefudalan način, i tako su nepismenim i bijednim seljačkim blitvinskim masama stvorili romantičnu karabaltičku legendu o bogatoj hiljadugodišnjoj blitvinskoj državopravnoj prošlosti, i tako je počelo fatalno malograđansko skretanje s puta neposredne stvamosti u iluziju o „sirotici Blitvi”, o „blitvinskim poganskim tradicijama”, o „tragičnoj ličnosti blitvinskog narodnog junaka Jarla Knutsona”, o „karabaltičkoj misiji”, i tako dalje, i tako dalje. Milenij kraljevine Hunije dobio je svoju protutežu u blitvinskom mileniju, Paningermanlandija trebala je da bude svladana Panblitvanijom, hunski i aragonski i švedski i blatvijski kraljevi gubili su bitke u sonetima rodoljubivih blitvinskih pjesnika, u kojima bi uvijek po nekoj višoj logici pobjeđivali junački nosioci blitvinske krune, jer kakva bi to bila kraljevska blitvinska tercina bez pobjedonosnog ausklanga: dok je sablje, bit će i Blitvanije?

Kao u stihovima Andrije Waldemarasa (najvećeg romantičnog epigona novije blitvinske književnosti), blitvinska epopeja kretala se u oblacima blitvinske Walhalle, a ta romantična „historiografska” opera traje još i danas u heroiziranim likovima najvećeg, i u evropskom inostranstvu i u objema Amerikama podjednako slavljenoj slikara, kipara i političkog ideologa Romana Rajevskog.

Glavni razlog tog panblitvinskog malograđanskog skretanja u romantiku bio je strah pred propašću, strava pred slomom i porazom, očaj nad otvorenim opasnostima uvijek prijetećim da progutaju bit i samobit blitvinske i samoblitvinske narodne supstancije. U ovim beskrajno zapletenim zbrkama blitvinsko pitanje izviralo je kao vrelo, ono je pod svim pojavama u ovoj zemlji teklo i naviralo sa sviju strana kao mutna ponornica, te nema ničeg u Blitvi za posljednjih stotinu godina, oko čega i pod čim se nije pojavilo „blitvinsko pitanje” kao sablast: u politici, u književnosti, u dnevnoj štampi, u crkvenim propovijedima, u uličnim tučnjavama, u ratu, u miru, u tuđinskim, hunskim parlamentarnim diskusijama, u samostalnom blitvinskom saboru, u državnim udarima, u krvi, u beskrajnim potocima blitvinske krvi, što teče i teče kao otvorena rana. Sva lična pitanja, svi krugovi ličnih blitvinskih egzistencija već stotinu godina trepere i umiru i gnjiju u sjeni toga pitanja. Zašto se je netko ustrijelio onda, kada je po svim zakonima neke građanske karijere izgledalo, da za to ima ponajmanje razloga? Zašto se je netko propio, zašto je netko umro kao jalov talenat, zašto je netko otpušten iz hunske ili ingermanlandijske državne službe, jer je glasao contra, a zašto je netko morao da oputuje u Transilmengiju aragonskom Pantokratoru u poklonstvenu deputaciju, da bi dobio koncesiju za prvu blitvinsku pecaru rakije, koju će mu pijani blitvinski mužici zapaliti u nesvijesnom političkom bijesu, a onda će intervenirati carska hunska vojska i četrdeset i tri čovjeka ostat će ležeći u blatu samo zato, što se nekakvoj carskoj oficirskoj pijanduri prohtjelo da puca? Sve historije pojedinih istaknutih blitvinskih lica govore već stotinu godina uvijek jedno te isto: da se čovjek pojedinac može objesiti na

zahodu o svoj hlačnjak od stida, što se prodao kao doušnik tuđinskim vlastima, pošto je kao najpopularniji pučki tribun sa svog vlastitog balkona godinama deklamirao o hiljadugodišnjoj kulturnoj misiji, kad su mu građani dolazili na podoknice kao hunskom ocu domovine i gradonačelniku Blitvas-Holma.³ To, što je ovu moralnu mizeriju nagnalo u tako gadnu smrt, bila je sablast blitvinskog pitanja, koja se kao nemirna savjest javlja do nogu umirućih blitvinskih rodoljuba poput refleksa jednog zgaženog i popljuvanog osjećaja, što je toliko jak te uznemiruje ljude na smrti. Zašto se je bio objesio Larsen? Jer mu se objasnilo, da slikati slike u Blitvi znači poludjeti. Veliki muževi blitvinski, koji su dobili imprimatur ingermanlandijskih, aragonskih ili hunskih vlasti, jer im patriotska veličina odgovara upravo onoj mjeri, kakvu su propisivali tuđinski zakoni, bili su priznati po tuđinskim vlastima i po srednjoškolskim čitankama kao „blitvinski velikani” samo zato, jer su mudro nosili svoja politička uvjerenja u okviru propisne lojalnosti, što je doista značilo biti doušnik, krivokletnik i izdajnik pravog blitvinskog narodnog osjećaja i građanskog dostojanstva. Nositi orden u Blitvi bila je narodna sramota, a svršiti na vješalima idealom pjesnika. Tko se ne sjeća tih blitvinskih odroda i prodanih kavalira, koji su igrali uloge provincijalnih grand seigneura po blitvinskim plemenitaškim salonima, predstavljajući zapravo bjegunce pred svojim vlastitim savjestima u polupismeni cinizam, u karte i u alkohol. Blitvinski čovjek bio je pod stoljetnim pritiskom izobličen, on se kretao svijetom kao karikatura svih ljudskih pojmova, on je imao da bira između ludila i utopljenja, da se proda, propije i moralno propadne upravo onda, kad je dobio katedru ili bilo kakav drugi visoki hunski čin kao sinekuru za izdaju blitvinskih interesa. Jedina muzika blitvinskih građanskih karijera bila je zvižduk ulice uz kajganu od mućaka na ministarskim cilindrima. Mali, zaostali, nekulturni gradovi i uske, malograđanske prilike po tim blitvinskim zakucima rađali su i male ljude, a ako je netko prerastao domaću, lokalnu blitvinsku mjeru, taj je pobjegao u

³ To je Nielsenova aluzija na samoubojstvo uglednog blitvinskog političara devedesetih godina, Petersena.